

ALİM OLMAK VE İLMİN DEĞERİ

Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ
وَسَائِرُ النَّاسِ لَا خَيْرَ فِيهِمْ.

el-Âlimü ve'l-müteallimü şerîkâni fi'l-hayri ve sâiru'n-nâsi lâ hayra fîhim.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı üzerinize olsun. Allahu Teâlâ hazretleri dünyada da âhirette de mesut, bah-tiyar eylesin. Cennetiyle, cemaliyle cümlelerinizi müşerref eylesin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerini okumak üzere cumartesi günleri burada toplanıyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e bağlılığımızın, ümmet oluşumuzun, sevgimizin, saygımızın bir nişânesi olmak ve rûh-u pâkine hediye edilmek üzere; onun mübarek âl'inin, pak ashabının, kıyâmete kadar hep kendisine tâbi olacak olan etbânının, ahbabının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye; hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ali-yi Murtezâ'dan müteselsilen Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle mensuplarının, pîrlerimizin, şeyhlerimizin, halifelerinin, müridlerin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve bu belde-leri fetheden fatihlerin, şehitlerin, gazilerin,

mücahitlerin ruhlarına hediye olsun diye; cümle hayır ve hasenât sahiplerinin, küçük büyük her türlü hayırları yapan kimselerin, şu camiye inşa eden ve hizmette devamına sebep olanların ruhlarına hediye olsun diye; nihayet uzaktan ve yakından derlenip toplanıp bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere buraya teşrif eyleyen siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; ve biz yaşayan mü'minler de Rabbimiz'in rızasına uygun, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sünnetine sarılmış olarak hayatımızı Rabbimiz'in rızasına uygun geçirelim, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım.

Ebu'd-Derdâ *radiyallahu anh* Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinden rivayet eylemiş ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri ilmi, alimi ve talebeyi/öğrenciyi methederek onlar hakkında şöyle buyurmuşlar:

الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ
وَسَائِرُ النَّاسِ لَا خَيْرَ فِيهِمْ.

el-Âlimü ve'l-müteallimu şerîkâni fi'l-hayri ve sâiru'n-nâsi lâ hayra fîhim.

el-Âlimü ve'l-müteallimu şerîkâni fi'l-hayri. “Alim ile ondan ilim öğrenen müteallim yani talebe/öğrenci ecirde, hayırda -ikisi- ortaktır.”

Alim de sevap, ecir kazanır, talebe de sevap, hayır kazanır. Şerik, “ortak” demek. İki hayırda müşterektirler, ortaklıklar; ikisi de kârdadırlar, sevaptadırlar.

Ve sâiru'n-nâs. “Bunların dışında olan öteki insanlar da...” *Lâ hayra fîhim.* “Hiçbir hayır yoktur.”

Demek ki müslümanın ya ilmi başkasına öğreten alim kimse olması lazım geliyor ya da ilmi eksik ise ilmi gidip birisinden öğrenen bir kimse olması lazım geliyor. Bunun dışında olması hayırlı bir durum değil. Hiçbir hayır yok! Yani insan ya gidecek, öğrenecek ya da öğrenmiş olduğunu gelecek, birilerine anlatacak.

“Bunların dışındaki insanlarda hiçbir hayır yok.” diyor Peygamber Efendimiz.

Çok önemli!

Lâ hayra... Lâ ilâhe illallah dediğimiz zaman hani *lâ ilâhe* “Hiçbir ilâh yok”, *illallah* “Allah’tan başka.”; “Ancak Allah var, Allah’tan başka hiçbir ilâh yok.” dediğimiz gibi, *lâ hayra fîhim* “Hiçbir hayır yok.”

Azıcık bir hayır olmaz mı?

Hayır, hiçbir hayır yok.

İnsanın bu dünya hayatında gayesi nedir?

Allah’ın rızasını kazanmak.

Niye bu dünyaya geldik biz?

İmtihan için geldik. İmtihani kazanırsak, Allah bizi severse, Allah bizden razı olursa, Allah *celle celâlüh* bizi cennetine dahil ederse tamam, kurtulduk; hayatın mânasını anlamış ve imtihanı kazanmış oluruz. Bunu yapamadıktan sonra, bu dünyada istersen iyi bir iş kur, istersen çok rahat bir şekilde yaşa, istersen çok zengin ol; ama âhiretin ebedî hayatını kazanamadıktan sonra kıymeti yok, bu dünyada kalacak olan şeylerin sana bir faydası yok.

Zaten insanın ömrünü şöylece bir tahlil edecek olursak; vasati insan ömrü 80 sene -80 sene yoktur ya- 70 sene...

Bir kere bunun bir kısmı çocuklukla geçiyor. “Sen otur, kenarda dur bakalım, çocuksun, aklın ermez.” diyorsun. Annesi babası “Dokanmayın ona, işte daha çocuktur, yazık.” deniliyor; ne mühim bir iş yükleniyor kendisine ne kendisinden büyük bir iş bekleniyor. İşte öyle yarısı çocuklukla geçiyor. Bir kısmı ihtiyarlıkla geçiyor.

“Sen artık ihtiyarladın, kenara otur, hadi rahatına bak.”

Hatta biraz da böyle gücü kuvveti kalmadığı gibi zihni de, şuuru da, hafızası da zayıfladığı zaman “İşte tamam tamam, otur.” diyorlar, bakıyorlar, idare ediyorlar, duasını alıp sevap kazanmaya çalışıyorlar. O da yok, o da gitti. Çocukluk da gitti, o da gitti. Arada bir devre var; bu aradaki devrede de ömrün bir kısmı uyku ile geçiyor, o da gitti. Uykuda bir şey yok. Öteki kısmı da dünya için yaşayacağım diye, kazanacağım diye çalışma ile geçiyor. Onda da bir şey yok.

Ne kalıyor geriye?

Yani çok az, çok küçük bir miktar... İşte birazcık camiye gelebilmişsek, birazcık namaz kılabilmişsek, bir Ramazan'ı güzel ihyâ edebilmişsek, hacca gidebilmişsek... Bir kısıntı, yani böyle tuz biber gibi, azıcık ibadet kalıyor.

Allah bizi gafletten uyandırsın. Bu aziz ömrü, bu kıymetli ömrü, bu büyük âhiret saadetini kazanma vesilesi olan zamanı, imtihan sahasını gafil, cahil harcayıp, geçirip âhirete eli boş gidenlerden eylemesin.

Onun için insanın ilim öğrenmesi lazım. Gerçekleri bilmesi lazım.

a. İlim Nedir?

İlmin başı, Allahu Teâlâ hazretlerini bilmektir. En şerefli, en kıymetli, en üstünü Allah'ı bilmek.

Allah'ı bilmiyor, Allah'ı tanımıyor; hiç kıymeti yok, cahil. Profesör olsa da cahildir, devlet başkanı olsa da cahildir, hiç fark etmez; Allah'ı bilmedikten sonra o insan cahildir. Çünkü kendisini cehenneme atıyor. Kendisinin cehenneme gitmesine sebep olacak bir durumda. Kendisine hayatı veren, kendisine

nimetleri veren, kendisine sıhhati veren kaynağı tespit edememiş. Boş gelmiş, boş gidiyor. Bu dünyayı boşuna yaratıldı sanıyor. Dünyayı da anlayamamış, hayatı da anlayamamış, kendisine bu nimetlerin nereden, niçin, nasıl geldiğini, hiç hakkı olmadığı halde bu kadar lütfaniye mazhar olduğunu düşünmemiş. Demek ki cahil, yani hiçbir şeyi anlayamamış. Boşuna kafa gezdirmiş ortada...

İnsan bilecek. Allah'ı bilecek. Allah'ın emirlerini bilecek.

Allah'ı bildi mi ne olacak?

“Allah var, tamam.”

Allah var ama Allah'ın senden istekleri var, sana yüklediği vazifeler var.

“Allah'a inandım.”

İnandınsa Allah'ın emirlerini kabul et, uygula; yasaklarını kabul et, sakın.

Yasaklarından kaçınmıyorsun, emirlerini tutmuyorsun, huzuruna nasıl varacaksın? Nasıl âhirette başını dik tutabileceksin? “Ben buyurdum, buyruğumu tutmadın.” derse ne cevap vereceksin? “Gel bakalım, dikil karşıma; şu

dünya hayatından hesap ver bana.” diye el pençe divan mahkeme-i kübrâda ayakta dikildiğin zaman ne olacak? Hak sahipleri gelip senden hakları istedikleri zaman ne olacak?

Yani “Allah’ı biliyorum.” demek neyi ifade ediyor?

Tamam, iyi mâşaallah, aferin, herkesin bildiği bir hakikati anlamışsın. Asıl anladıktan sonra iş başlıyor! Allah’ı bildin, tamam. Allah’ın senden ne istediğini de bil. Allah’ın sana ne vazifeler yüklediğini de bil. Sana ne nimetler verdiğini de bil. Allah’ın verdiği nimetleri bilmek de bir fazilet ve sevap. Bildin mi mükâfat alıyorsun.

“Bu sıhhati bana Allah verdi. Bu hadiseden beni Allah korudu. Bu nimeti bana Allah gönderdi.”

Tamam, bunları anladığın zaman, yani şükrettiğin zaman, “elhamdülillah” dediğin zaman o onun karşılığı oluyor. Onun mükâfatını göreceksin. Sırf “elhamdülillah” dediğin için “Bunu bana Allah gönderdi.” diye idrak ettiğin için mükâfat alacaksın. Anladığın için

yani, aferin ki anlamışsın diye oradan mükâfat alacaksın. Bu bir.

Ondan sonra da başka insanlara karşı görevlerin var. Bir kere, seni dünyaya getiren anene karşı, babana karşı; küçükken, güçsüzken sana bakmış olan, sana iyiliği dokunmuş insanlara karşı görevlerin var.

Sen şimdi bu dünyaya gelmişsin, şöyle bir memlekette yaşıyorsun; bu memleketi sana kim verdi?

Biz mesela derse oturduğumuz zaman dilimizin döndüğünce üzerimizde kimlerin hakları varsa anlatmaya, onların ruhlarına *Fâtiha*lar okumaya çalışıyoruz. Bu memleketi eğer bize dedelerimiz fethedip vermeseydi biz yersiz yurtsuz bir şey olacaktık. Tekerlekli arabalarda gezen, itilen kakılan insanlar olacaktık. Yersiz yurtsuz insanların ne kadar zor durumda olduklarını; vatansızların, topraksızların ne kadar sıkıntı çektiklerini görüyorsun. Dedelerimiz buraları bize vermişler; para ile almak mümkün değil, miras bırakmışlar. Bir nimet. Bize bu şeyleri bırakmışlar diye onlara elbette bir dua etmemiz lazım.

Hâsılı, insanın büyüklerine karşı vazifeleri var. Çevresine karşı görevleri var. Kendisinin ciğerparesi olan evlatlarına, yavrularına, akrabalarına, yakınlarına karşı görevleri var. Demek ki bu görevleri bilmesi lazım.

Benim acaba anneme karşı görevim ne?

“Banane ya! Kaç kilo süt vermiş, hesapla-sın, faturasını göndersin, ödeyeyim.”

Ya süt meselesi mi bu sadece?

Ankara’da öyle birisi vardı. Anası demiş ki;

“Evladım ben seni emzirdim, büyüttüm.”

“Kaç kilo sütse hesapla da parasını vereyim.” demiş.

Kepaze, sen onu küçükken söyleseydin ya, üç aylıkken söyleseydin ya! O zaman söyleyemezsin değil mi? Şimdi büyüdün, şimdi adam oldun, şimdi maaş sahibi oldun, şimdi geçim sahibi oldun; annesinden fatura istiyor. Yani “Çok dırlanma ya... Süt verdiysen süt, parasını öderim, olur biter...”

Annenin hakkı para ile ödenir mi? Babanın hakkı para ile ödenir mi? Bu büyüklerimizin hakkı, ecdadımızın hakkı para ile ödenir mi?

Bir ömür boyu çalışıyoruz da bir ev sahibi olamıyoruz, bir daire sahibi olamıyoruz. Koca bu memleketin sahibi nasıl olurduk biz? Onlar canlarını vermişler, “Allah Allah” diye Allah yolunda cihat etmişler, fethetmişler, “Al, sizin.” demişler. Bu dağlar senin mi? Senin. Bu denizler, ovalar, göller senin mi? Senin, el-hamdülillah.

Demek ki insanın bilmesi gereken çok şey var. İnsan öyle paldır küldür, lambur lumbur yürümemeli; kime karşı borcu olduğunu, kime karşı vazifesi olduğunu bilmeli.

Bu vazifelerin, bu borçların en büyüğü, hiç başkası ile mukayese edilmeyecek kadar büyüğü Allah’a karşı. Allah’ı bilecek. Allah’ın sevdiği işleri yapacak. Emrettiği şekilde hareket edecek. Çünkü âhirette O’nun huzuruna gideceğiz. O bizi sorguya suale çekecek.

“Ömrünü nasıl geçirdin? Gençliğini nerede harcadın? Sıhhatliyken neler yaptın? Paranı nereden kazandın, nereye harcadın?..”

Bir sürü sorgu sual olacak. Her anımızdan, her işimizden, her fiilimizden âhirette bir sevap veya soru veya ceza karşımıza gelecek.

Bunları bilmek lazım. Olduktan sonra, “Vay be, hay Allah, bu böyle miymiş? Tüh, ben bunun böyle olduğunu hiç bilmiyordum.”; dön geri.

Dönemezsin ki. Hayat geriye doğru çalışmaz ki. Âhirete gittikten sonra insan dünyaya tekrar dönmez ki. Âhirette pişman olduğun zaman o pişmanlık fayda vermez ki... Onun için bu dünyadayken öğrenecek. Bu dünyadayken gözünü açacak.

b. Herkes Az da Olsa Öğrendiğini Öğretmekle Yükümlüdür

Onun için ilim en önemli şey oluyor. Öğrenmek en önemli oluyor. “Benim vazifem ne?”, düşüneceksin, tefekkür edeceksin. Hem öğreneceksin, bu bir. Hem de bildiğini öğreteceksin.

“Bir öğrendim; yetti artık, bitti. Bana hoca da lazım değil...”

Vur bir tekme gitsin hocaya.

“Hoca da lazım değil. Öğreneceğim kadar öğrendim. Tamam, bitti.”

Olmaz.

Çünkü Peygamber Efendimiz *lâ hayra fîhim* diyor; “Hiçbir hayır yok.”

Yani öğrendiyse bir kere hocana sonsuz saygı duyma lazım. Hocanın hakkı ödenmez. Babanın hakkı da ödenmez. Ananın hakkı da ödenmez. Hocanın hakkı hepsinden de önde gelir! Onun için ona saygı göstereceksin, seveceksin, riayet edeceksin, hürmet edeceksin, izzet edeceksin, hizmet edeceksin.

Ondan sonra o hürmet ve izzete rağmen biliyorsan bildiğini öğreteceksin. Bilgin eksikse öğrenmeye devam edeceksin. Ya beşikten mezara kadar öğreneceksin, devamlı bir öğrenci olacaksın; ya da bildiğini artık sağa sola satmaya, anlatmaya başlayacaksın.

Bir tane kelime bilsen, hanımına söyleyemez misin?

En âciz insan bile hanımı ile konuşur veya hanımsan efendisi ile konuşur.

“Hiç kimsenin yanına çıkamaz, çok utan-
gaçtır, iki sözü bir araya getiremez, dili dön-
mez, aklı ermez. İşte ne yapayım...”

Hayır, böyle bir insan bile hiç olmazsa ai-
lesi ile konuşabilir, hanımı ile konuşur. Hanımı
kendisi ile konuşur. Çocukları ile konuşabilir.
Dilinin döndüğü kadar, “Benim aklımın erdi-
ğine göre evlatlarım, hocaefendiden şöyle
duydum, kitapta şöyle okudum, Kur’an’da
böyle buyuruluyormuş; şöyle yapmamız la-
zım.” diye söyleyecek. Konuşa konuşa... Etra-
fına anlatacak, komşusuna anlatacak, kendi-
sine “merhaba” diyen, yakınlık gösteren, ge-
len insanlara anlatacak.

Bir taraftan talebe olup bir taraftan hoca
olmak da mümkün. Buradan alırsın, öbür ta-
rafa verirsin. Toptancıdan toptan malı alıyor-
sun, müşteriye perakende olarak satıyorsun;
bu da mümkün. Dükkânın sahibi hep satıcı mı-
dır? Toptancının karşısında müşteridir,
perakende müşterinin karşısında dükkân sahi-
bidir, satıcıdır. İki aradadır.

Onun için en güzeli, madem ilimsiz hiçbir
fayda yokmuş; hem öğrenmeye devam

edeceğiz hem de öğrendiğimizi öğretmeye devam edeceğiz.

“Hocam ben şimdi kitabı nereden bulayım?”

Emin olun, bilgi o kadar çok ki şimdi...

Eskiden düşünüyorum da... Papirüs kağıtlarının nasıl yapıldığını anlatıyorlar. Nil'in kenarındaki sazlar toplanıyor, yan yana diziliyor, üstünden merdane geçiriliyor, yapıştırılıyor, sazdan kağıt yapılıyor. Üstüne tek tek yazılar yazılacak... Yani bir sayfanın ne kadar kıymeti var. İlim eskiden ne kadar zormuş, ne kadar güçmüş.

Şimdi insan evindeki takvimin arkasındaki âyetleri, hadisleri okusa yeter. Takvimin arkasındaki âyeti okusa, hadisi okusa, tekrar okusa, tekrar okusa, tekrar okusa, hatırına iyice yerleştirse bir senede 360 tane âyet, 360 tane hadis öğrenmiş olacak. İlim bu devirde kolay, yani imkân var. Öğrenecek, öğrendiğini de “Dur, ben bu öğrendiğimi bir uygulayayım, birisine bir satayım.” diye gidecek, bir yerde söyleyecek; vapurda mı söyler, otobüste mi söyler, trende mi söyler, çarşıda

mı söyler, lafı denk getirecek, şıp onu söyleyecek. İşte hem öğrenmenin sevabını aldı hem öğretmenin sevabını aldı.

Bu çeşit öğrenme basit bir öğrenme. İnsan iyi niyetli oldu mu bu da insana fayda verir. Ama düşman bir memlekete saldırdığı zaman halkın tek tük tabanca çatlatmasıyla, patlatmasıyla düşman defolmaz.

Ne gerekiyor?

Düzenli ordu gerekiyor. Yani telsizi olacak, uçağı olacak, vapuru olacak, tankı olacak, cephanesi olacak, sevkiyatı olacak, haberleşmesi olacak. Böyle yığın halinde karma-karışık çete usulü değil de düzenli ordusu olacak. İşte ilim de düzenli olursa cahillik öyle yenilir. Düzenli olmadığı zaman tabii tek tük, işte böyle çat pat bir şey olur.

c. İnsanın Çok Çabuk İmandan Çıkabileceği Durum

Eğer küfür kuvvetliyse ki çok kuvvetli, yani küfür bu devirde o kadar kuvvetli ki şeytanın insanları aldatma vasıtası o kadar çok ki Allah saklasın, hadîs-i şerîfte bildirildiği gibi, öyle bir zaman gelecek, âhir zamanda öyle

haller olacak ki insan sabahleyin müslüman olarak sabaha çıkacak da akşama kâfir olarak akşamlayacak; akşama mü'min olarak ulaşmışsa sabaha kâfir olarak çıkacak. Yani yarım günde dünyası 180 derece değişip imandan küfre, küfürden imana geçebilecek.

Neden?

Radyo var, televizyon var, gazete var, bar var, pavyon var, eğlence var, kâfirler var, muzır insanlar var.

Eskiden mü'minler bir taraftaymış, kâfirler öbür taraftaymış. Şimdi küfür, iman karmakarış oldu. Evlerin içinde bile karmakarış oldu. Birisi mü'min, öteki kâfir. Çocuğunun bir tanesi namazlı niyazlı, ötekisi falanca örgütten. Yani evin içine girmiş. Hatta kafanın içine girmiş. Adamın kafasında bir ışık yanıyor, hak sözü söylüyor; bir gönlü kararıyor, batıl söz söylüyor.

Yahu ne oldu, sen hani dün böyle konuşuyordun, bugün ne oldu böyle?

İşte öyle esti rüzgâr, öyle konuştu; böyle esti rüzgâr, böyle konuştu. Demek ki küfür, iman karmakarış olmuş. Çok kuvvetli. İnsan

bilmezse, yalan yanlış bir şeyi tasdik ederse veya yalan yanlış bir şeyi düşünmeden söylerse, Allah saklasın, cehennemine uçurumuna yuvarlanıp gidiverir.

Cahillik düzenli bir bilgi ile yenilir. Onun için Peygamber Efendimiz; *el-âlimü ve'l-mü-teallimu* demiş, yani “bilgin ve öğrenci” demiş. Bu kelimeler biraz devamlılık ifade ediyor. Hem öğreten devamlı öğretecek hem öğrenen metotlu, devamlı öğrenecek. Yani bir kitabı olacak, filanca ilmi bitirecek. Fıkıh ilmini, tefsir ilmini, ferâiz ilmini, hadis ilmini, kelam/akâid ilmini bitirdi. Hah, o zaman derli toplu, nereden sorarsan sor, adam derya gibi mâşaallah, her derde deva, ne güzel sözler söylüyor, konuştuğu zaman insanın içi açılıyor, gül bahçesine girmiş gibi oluyor, mest oluyor.

Neden?

Metotlu bilgi öğrendi.

Kitaplar devrilmiş, üst üste yığılmış;

“İşte bu bana babamdan, dedemden kalma kitaplar.”

Ne var bunun içinde?

“Ne bileyim hocam, yani ne kaldırabilirim, ne ayırabilirim, ne anlayabilirim. İşte bu odaya tıktık bunları, yarısı küflendi, yarısını fare yedi. İşte bu kitaplar.”

E olmadı işte. Yani bilgiler derli toplu değil. Halbuki bilgiler raflara yerleştirilecek, yeri belli olacak; işte tefsir kitapları, işte hadis kitapları, işte tarih kitapları, işte falanca ilimden kitaplar. İşte falanca alimin en güzel eseri, ciltleri de tamam, fihristi de var; istediğin mevzuyu aç, bul. Ne kadar güzel.

Demek ki metotlu olmasını tercih edeceğiz.

İlim öğreneceğiz. En basiti, başka insanlarda hiçbir hayır olmadığı için takvim yaprağının arkasını bile okusak, günlük gazeteyi bile okusak, mecmuayı bile okusak, beğendiğimiz bir yazı olduğu zaman keseceğiz, cebimize katlayıp koyacağız; öğreneceğiz ve başkasına öğreteceğiz. En basiti bu. Ama ilmimizin faydalı olması için metotlu öğreneceğiz. Bir ilmi bitireceğiz, bitirinceye kadar sabredeceğiz. Bir hocaya devam edeceğiz.

“Oh, elhamdulillah o ilmi öğrendim.”

Ondan sonra ötekisi, ondan sonra ötekisi... Ne kadar güzel.

Allahu Teâlâ hazretleri bize ilmi sevdirdin. Bize ilmi öğrenme aşkı, şevki versin. Ömrümüzü alim olarak, müteallim olarak rızası yolunda hayırlı bir şekilde geçirmeyi bizlere nasip eylesin.

d. İlmin ve Alimin Afetleri

Tabii ilmin de âfetleri vardır. Nasıl mesela tarladaki mahsulün âfeti oluyor, sel geliyor, başka bir felaket geliyor, mahsul heba oluyor, helak oluyor.

İlmin âfetleri nelerdir? Alimin âfetleri nelerdir?

Bazı âfetleri vardır.

Enes *radiyallahu anh*'ten Peygamber *salallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki;

الْعَالِمُ إِذَا أَرَادَ بِعِلْمِهِ وَجْهَ اللَّهِ هَابَهُ كُلُّ شَيْءٍ
وَإِذَا أَرَادَ بِهِ أَنْ يُكْثَرَ الْكُنُوزَ هَابَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ.

el-Âlimü izâ erâde bi-ilmihî vechallâhi hâbehû küllü şey'in ve izâ erâde bihî en yüksire'l-künûze hâbe min külli şey'in. “Alim ilmi

ile Allah'ın rızasını kazanmayı düşünürse heybetli bir insan olur, muhteşem bir insan olur; herkes ondan korkar.”

“Aman hocaefendi geliyor, alim efendi geliyor.”

Herkes korkar. Sarııyla, ak sakalıyla, haşmetli, muhteşem; herkes tir tir titrer. Görünce bir hâl olur, bir sözünü iki etmezler.

“Ama ilmini satıp talebeden para alıp öğrendiği şeyleri dünyalık kazanmaya sarf ederse...” *Hâbe min külli şey'in*. “O zaman - serçe yüreği gibi- ürkek olur, her şeyden korkar.”

“Aman onu söyleme. Aman bunu söyleme. Aman idare-i kelam eyle. Aman uygun fetva söyle. Aman efendim şöyle yap, böyle yap...”

Yazıklar olsun! Tüh be! Sen kuş tüyü müsün? Ne biçim adamsın? Hakkı söylemezsin... Ne yapaalım işte, korkuyor.

Adam, dairesine gittik, dairenin başkanı! Dairenin adını söylemiyorum, Ankara'da bir dairenin başkanı adam. Beni görünce sevindi. Baba dostu, Hocamız'ın tanıdığı bir kimse diye

ben ziyaretine gitmişim, biraz ziyaret olsun, yakınlık olsun diye. Diyor ki bana;

“Ben öğle tatilinde kapıyı kapatıyorum, arkasından kitliyorum -hademe filan girmesin diye- burada namaz kılıyorum. Acaba mahzuru var mı?”

Yahu öğle tatili, dairenin başkanısn...

Ben dedim ki;

“Kapıyı ardına kadar açacaksın, seccadeni yayacaksın. Çünkü tatildesin; istersen yatarsın, istersen sigara içersin, istersen kahve höpürdetirsin. Zaman senin istirahat zamanın, istediğin şekilde değerlendirebilirsin. Açacaksın, seccadeni yayacaksın, *Allahu Ekber*, orada namaza duracaksın ki müstahdem de; ‘Bizim daire başkanı, müdür bey namaz kılıyor. Alim adam. Ben de kılayım.’ diyecek, o da heves edecek. Yani örnek olacaksın.”

Çünkü farz ibadetlerin aşikâre yapılması tavsiye ediliyor, örnek olmak için.

Şimdi hoca gelip namaz kılsa, talebe “Bak, hocam namaz kılıyor.” der, o da kılar. Falanca mühendis “Ben Allah’a inanıyorum, ben müslümanım.” derse “Vay, adam Avrupa

görmüş, Amerika görmüş, yüksek tahsil yapmış, fen ilimlerini biliyor, hem de Allah'a inanıyor. O zaman ben ne oluyorum, ben de inanayım.” der. Yani destek olur.

Bizim arkadaşlardan bir tanesi Malezya'ya, Kuala Lumpur'a gitmiş. Oranın rektörü Londra'dan arkadaşımıymış. Rektör talebe ile camide namaz kılıyormuş. Hem de bir namaz kılıyormuş, bir daha kılıyormuş, bir daha kılıyormuş, bir daha kılıyormuş... Talebe kaç grup olursa her grubun gönlü olsun diye birinde farz olarak kendisi kıldırıyormuş, ötekileri de nafile olarak yine kılıyormuş.

Neden?

Diyormuş ki;

“Talebe hocasının nasıl olduğunu görecektir, ona göre istikametini çizecektir.”

Çünkü etrafında Budistler var, öküze tapanlar var, bir sürü şapşal, sapık inançlar var. Etraf karmakarışık. Budizm'in, Brahmanizm'in... Ganj nehrinin kirli sularında, öküzlerin girdiği sularda yıkanıyorlar.

O yer mesela adamların bozuk inançları olan bir yer. O orada talebesine örnek oluyor.

Ne demiş büyüklerimiz?

en-Nâsü alâ sülûki mülûkihim. “İnsanlar başlarındaki başbuğların gidişine doğru giderler.”

Onun peşinden giderler. Büyükler iyi yola giderse küçükler de onun arkasından gelir. Sürünün başındaki şu tarafa giderse arkasından o artık “Yahu oraya gitme, ben buraya gideceğim.” diyemez, sürü onun arkasından gider. Onun için büyüklerin sorumlulukları fazladır ve sevapları fazladır.

Peygamber Efendimiz Bizans imparatoru Heraklius’a mektup gönderdi de dedi ki;

*Eslim teslem. Yü'tikâllahu ecreke merre-
teyni.* “Ey Heraklius, müslüman ol da saadete, selâmete er. Allah sana ecrini iki misli versin.”

Hem kendin müslüman olduğun için sevap kazan hem de senin peşinden müslüman olan, senin müslüman olman dolayısıyla İslâm’ı kabul eden insanların ecri sana gelsin.

O kabul eder gibi oldu; etrafındaki komutanlar itiraz edince “Yok yok...” dedi, lafı çevirdi. “Sizi imtihan etmek için söyledim.” dedi, yapamadı. Yani o sevabı kazanamadı.

Büyüklerin sevabı çok fazla. Onun için bir insan bir yerde müdürse, amirse, fabrikatörse, başkansa o ötekilere örnek olacak. Farz olan ibadette riya, gösteriş olmaz çünkü Allah'ın emridir, yapılması lazım. Başkası da “Ha, bana da farzdı, ben de kılmamıştım, hadi ben de kılıvereyim.” diye örnek alacağı için onu aşikâre yapmak lazım.

Otobüs şoförüne gidiyorsun, diyorsun ki;

“Namazım geçiyor, şurada bir duruver de beş dakika şu namazı kılayım. Şu çeşme başında bir abdest alayım, bir namaz kılayım.”

“Peki ağabey.” diyor, Allah razı olsun, otobüsü kenara çekiyor; iniyorsun, şakır şakır abdest alıyorsun, namaz kılacaksın; arkandan bakıyorsun, 15 kişi daha peydah olmuş, “Biz de kılacağız.” diyorlar.

Peki ben söylemeseydim ne olacaktı namaz?

Kazaya kalacaktı. Ben şoföre söylemeseydim -utanıyorlar, söylemiyorlar- kazaya kalacaktı, evde kılacaklardı. Ama söyleyince o zaman hepsi geliyor, beraber kılıyor.

Demek ki bazı şeyleri aşikâre yapmak lazım ki başkaları da, unutanlar da hatırlasın, onlar da yapsın. Nafîle ibadetlerini gizli yap, sessiz yap, kimse bilmeden yap, gösteriş olmasın diye yap; ama farz ibadetleri yine gösteriş duygusu olmadan aşikâre yapmak lazım ki öteki insanlar da ibret alsınlar.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İlim öğreneceğiz. İlim öğrenmeyi devamlı yapacağız. Hiçbir şey yapamazsak, takvim yaprağını öğreneceğiz. Hiçbir şey bilmezsek, gazetedeki bazı güzel haberleri keseceğiz, onları okuyacağız, öğreneceğiz. Öğrendiğimizi de başkalarına anlatacağız. Anlata anlata, dinleyip anlata, dinleyip anlata insan bayağı bir sevap kazanır, bayağı bir merhale alır.

İlim adamı eğer Allah'ın rızasını düşünürse heybetli olur, herkes ondan korkar. Eğer malı mülkü arttırmak, cebini doldurmak için yaparsa o zaman korkak ve ürkek olur, Allah indinde de makbul olmaz. Çünkü Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfnde buyurmuş ki;

الْعَالِمُ وَالْعِلْمُ وَالْعَمَلُ فِي الْجَنَّةِ

فَإِذَا لَمْ يَعْمَلِ الْعَالِمُ بِمَا يَعْلَمُ

كَانَ الْعِلْمُ وَالْعَمَلُ فِي الْجَنَّةِ وَالْعَالِمُ فِي النَّارِ

el-Âlimu ve'l-ilmu ve'l-amelu fi'l-cenneti. Fe-izâ lem ya'meli'l-âlimu bimâ ya'lemu kâne'l-ilmu ve'l-amelu fi'l-cenneti ve'l-âlimu fi'n-nâri.

el-Âlimu ve'l-ilmu ve'l-amelu fi'l-cenneti. “Alim de cennettedir, ilmin kendisi de cennettedir, amel de cennettedir.” *Fe-izâ lem ya'meli'l-âlimu bimâ ya'lem.* “Alim bildiğiyle amel etmez ise.” *Kâne'l-ilmu ve'l-amelu fi'l-cenneti âlimu fi'n-nâr.* “O zaman amel ve ilim cennete girer de alim cehenneme girer.”

Burada mânevî birtakım şeylerin de cennete gireceği bildiriliyor. Yani ilim de cennete girecek, amel de cennete girecek.

Amel ne demek?

“Uygulama” demek. Bildiğini uygulamaya “amel etmek” derler. Mesela sen biliyorsun ki Allah “Namaz kılın.” buyurmuş, hem de “Namazı dosdoğru kılın.” buyurmuş.

Ekımu's-salâh; “Namazı dosdoğru kılın; eğri büğrü, paldır küldür, tavuğun yerden yem topladığı gibi secde edip edip kalkmayın; usulüne uygun kılın.”

Ekımu's-salâh, “Namazı ikame edin.” buyurmuş.

Tamam, bunu duydu. Bu ilimdir. Bilmek ilimdir. Duydu; namaz kılmak farzmış, öğrendi.

Herkese mi farz?

Herkese farz.

Kadınlara da mı farz?

Kadınlara da farz.

Âkil ve bâliğ olan her müslüman namaz kılacak. Tamam, bu bilgidir işte; buna “ilim” derler. Bilmeye “ilim” derler. Bildiğini yapmaya “amel” derler.

Bir insan namazın farz olduğunu bildi, geldi camide namaz kıldı.

Tamam, bildiğiyle amel etti, bildiğini uyguladı. Amel, “uygulama” demek oluyor. Yani çalışan insana da “amele” deniliyor ya

Türkiye’de, işte onun gibi uygulayıcı yani, “iş yapan” mânasına.

İlim cennete girecek, uygulama da cennete girecek. Bilgi de cennete girecek, uygulama da cennete girecek.

Nasıl cennete girer? Allah bunları nasıl cennete sokacak?

Tabii Peygamber Efendimiz böyle buyduğuna göre bir hikmeti vardır. Bir hadîs-i şerîfte buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

İnsan kabre girdiği zaman -bir insan öldü, gömdüler, kabre girdi- kabirde karşısında bir güzel yüzlü, nurlu, sevimli, sempatik, sıcak, tatlı bir kimse görecektir. Diyecek ki ona;

“Mübarek, ben seni çok sevdim, sen kimsin böyle? Şu benim yalnız kaldığım, şu sıkıntılı kabir denilen yerde karşıma böyle gelmişsin, yalnızlığımı unutturdun. Beni buranın yalnızlığının dehşetine düşmekten, çekinmekten, korkmaktan kurtardın. Tatlı bir insansın, hoş bir insansın, mübarek bir insansın, belli. Sen kimsin?”

O da cevap verecekti ki;

“Ben senin falanca zamanda okuduğın Tebâreke sûresiyim. Allah bana bu sureti verdi, sana yoldaş gönderdi.”

Demek ki Allah, Tebâreke sûresine, okuduğu o sûreye insan sureti veriyor, ona yoldaş ediyor. Çünkü Tebâreke sûresinin sevabı yanında dursa anlamaz kendisi; bu duygularıyla, bu gözüyle, bu kulağıyla onu anlamaz...

Şimdi biz etrafımızda ne var, anlayabiliyor muyuz?

Şimdi burası ilim öğrenildiğine göre, cami olduğuna göre burada melekler var. Hadi bakalım, gör. Görmeyince bilmiyor. Ama şurada bir meleği pırıl pırıl nurlu görsek hepimizin tüyleri diken diken olur.

Tebâreke sûresinin sevabı, kıldığı namazların sevabı, tuttuğu oruçların sevabı, vardığı haccın sevabı, okuduğu Kur’an’ın sevabı, verdiği sadakanın sevabı, hepsi kabirde toplanacak. Toplanacak ama onlar insanın duygularıyla anlayamadığı, göremediği bir şekilde toplanırsa insan ondan bir şey alamaz. Demek ki Allahu Teâlâ hazretleri insanın anlayabileceği, alabileceği, algılayabileceği, duyabileceği,

hissedebileceği bir Őekil veriyor. Rahmetinden yani... Allah kudretinden ve rahmetinden, kul sevinsin diye onun anlayacağı bir Şekilde onun karŐısına diyor ki onu “Hah işte bak, ne kadar güzel bir arkadaŐ. Pırıl pırıl nurlu mübarek bir arkadaŐ.” Hâlbuki Tebâreke süresi işte; Allah ona o sureti vermiş oluyor.

Demek ki ilim de böyle cennete girecek. Allah kdir. Uygulama olan, tatbikat olan amel de cennete girecek. Alim de cennete girecek. Yani bilen insan da cennete girecek.

Peki, bilen insan bilgisini uygulamazsa? Biliyor da yapmıyor. OkumuŐ...

Şimdi bir adam, dinsiz olduğunu aÇıkça söylüyor, biz ismini söylemeyelim. Gazetelerde yazı yazıyor. Kitap neŐrediyor. Tiyatro eseri yazıyor... “Ben kken bilmem nereyi bitirdim, bilmem nereyi bitirdim. Hafızlığa da çalıŐtım. Şimdi mnkirim.” diyor. Her Şeyi inkr ediyor. Yani yaşayan bir herif bu, yaşayan bir kimse. İsmi söylemiyoruz. Şimdi her Şeyi inkr ediyor. İslâm’ı bildi, öğrendi; Kur’an’ı, namazı, imanı, hepsini öğrendi. Şimdi ne?

Şimdi kıpkızıl, kapkara dinsiz. Hem de hiç utanmıyor, arlanmıyor. İftihar da ediyor. “İnancım yok.” diyor. “Vermeyince Mâbud, neylesin Mahmud” dediği gibi Allah kalbine o imanı, hidayeti vermemiş, yok.

Birisi de öyle demiş. Yeğeni gitmiş de;

“Amca, -dayı, enişte, neyse... Çok meşhur bir kimse. Onun da ismini söylemiyorum.- imana gel. Bak şöyle şöyle gerçekler var.”

O da ona öyle cevap vermiş;

“Yeğenim, doğru söylüyorsun ama içim inanmıyor.”

Tabii Allah insanın kalbini mühürledi mi inanamaz.

İnanmak da bir nimet, muhterem kardeşlerim. İnanmak bir nimet. Bak şimdi inanmışız, bu soğukta burada toplanmışız. Ben okuyorum, siz dinliyorsunuz. İnanmak da Allah’ın bir lütfü. Herkes inanmıyor. İnanmayı istiyor... Kadın dudaklarını kıpkırmızı boyamış. Açık saçık. Görünce bir kapalı [hanımı];“Ah evladım, mâşaallah... Ne güzel!” diyor. Yani istiyor ama kendisi açık. Yapamıyor bak. Allah nasip etmeyince, yapılmayınca yapılmıyor.

Onun için Rabbimiz'in verdiği imana da hamd ü senâlar olsun. Bize nasip ettiği İslâm'a da hamd ü senâlar olsun. O ilmimize göre, imanımıza göre uygulamayı da bize nasip etmesine de hamd ü senâlar olsun, çok şükürler olsun.

İnsan inanmazsa inanamaz.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber verdiler, dediler ki;

“Yâ Resûlallah, bir delikanlı var, ölmek üzere. ‘Kelime-i şهادet getir.’ diye söylüyoruz, söylüyoruz; söyleyemiyor.”

“Ya lâ ilâhe illallah de. *Eşhedü en lâ ilâhe illallah de...*”

Diyemiyor.

Peygamber Efendimiz dedi ki;

“Onun annesi var mı?”

“Var.” dediler.

Annesi razı değilmiş. Annesi küsmüş. Çağırıldı annesini;

“Ey kadın, sen evladına küs müsün?” dedi.

“Evet, küsum.”

“Peki öyleyse. Madem böyleymiş...” dedi, ashabına;

“Çalı çırpı, odun toplayın. Bir ateş yakalım. Bunun oğlunu yakalım.”

“Cayır cayır, çatır çatır ateşi yaktıktan sonra ateşin içine atalım bunun oğlunu, yakalım...”

Annesi heyecanlandı. Ateş için odun toplayacaklar. “Yak” dese yakarlar, Peygamber Efendimiz’in emrine göre...

“Yok yok!” dedi, “Yanmasına, yakılmasına razı olamam.” dedi.

Yani “Kızgınlım, kırgınlım, küsüm ama yok yok, yanmasına razı olamam!” deyince;

“Ey kadın” dedi Peygamber Efendimiz, “sen bu dünya ateşinde yanmasına razı olmuyorsun; sen razı olmadığın için âhirette yananacak bu. İmanla göçemiyor! Kelime-i şehadet getiremiyor! Sen bundan hoşnut ol, razı ol, affet.” dedi.

“Affettim.” dedi kadın, bu durumda aklı başına geldi. Peygamber Efendimiz’in anlatma şekli çok güzel tabii. Dünyada o

gözünün önünde yanmasına razı olmazken âhi-rette cehenneme atılmasına razı olur mu?

“Affettim, bağışladım tüm kusurlarını...” deyince öbür taraftan haber getirdiler ki;

“Yâ Resûlallah, nihayet kelime-i şehadet getire getire ruhunu teslim etti.”

Neden?

Annesi razı olunca imkân açıldı da ondan. Yoksa insan başında on tane hoca olsa, yüz tane hoca olsa; “*Lâ ilâhe illallah* de!” Diyemez. Allah dedirtmedi mi diyemez. “Kelime-i şehadet getir!” Allah dedirtmezse diyemez. O iman da Allah’ın büyük bir nimeti.

Onun için bir alim eğer ilmiyle amel edip de Allah yolunda yürürse kurtulur. Yani sen veya o veya ben veya bir başkası... Bildik, öğrendik, okuduk, dinledik, anladık; bu bildiğimizi uygularsak hem sen, ben cennete gireceğiz, hem uygulamamız cennete girecek, hem ilim cennete girecek.

Uygulamazsa?

“Ben Kur’an da okudum, hafız da oldum; şimdi kıpkızıl komünistim, kapkara inkârcıyım.”

O zaman ilim cennete girecek, amel cennete girecek; alim cehenneme gidecek.

Uygulamak lazım. Uygulamadı mı kuru bilginin kıymeti yok. O bilgi âhirette geçmiyor. Bilgi uygulamak için. İlim amel içindir. İlim amele dönüşmezse, uygulamaya geçmezse vebal oluyor.

Ne demek “vebal olmak”?

Yani Allah sorumluluğunu kat kat arttırıyor. “Sen biliyordun da niye bildiğini uygulamadın?” diyorlar.

e. Hafızayı Kuvvetlendirme Yolu

Onun için insan bildiğini uygulamaya çok dikkat edecek.

Bir faydası vardır. Eğer bir insan öğrendiği ilmi uygulamak niyetiyle öğrenirse; “Dur ben şunu iyi dinleyeyim de uygulayayım, tatbik edeyim.” derse hatırında kalır. İlim ilerler. Yani ilim zihnine yerleşir ve insanın alim olması mümkün olur. Ama uygulamaya

koymazsa alim olmak mümkün olmaz. İlim birikmez. Yani ilmin birikmesi için şart, uygulamadır. O bakımdan İslâm tarihinin en meşhur alimleri; İmam Nevevî, İmam Buhârî, İmam Gazzâlî, imam falanca, imam filanca... “İmam” önderini almış. O ilim dalında “önder” sıfatını almış. İmam, “önder” demek. Caminin imamı da camide cemaatinin önderi oluyor ya... İmam; önder.

İmam Gazzâlî ne demek?

“O ilimlerde önder olan.”

İmam Buhârî ne demek?

“Hadis ilminde önder olan, lider olan.” demek yani bugünün kelimesiyle...

Allah o mübareklerin şefaatlerine bizi erdiren. Yollarında yürütsün. Hayatlarını incelediğimiz zaman, bakıyoruz ki ilmini uyguluyor, tatbik ediyor. İlmini tatbik ettiği için ilmi bereketleniyor. Kalbinde, gönlünde, kafasında milyonlarca hadîs-i şerîf... Hem de râvileriyle... Tıkır tıkır, tıkır tıkır, hepsini söyleyecek durumda bilgili olabiliyor.

Neden?

Uygulama yaptığı için.

Uygulama yapmayan insanın, yani ilmiyle amel etmeyen insanın ilmi zayıf olur.

Bana şikayetler gelir, kağıtlar, şeyler...

“Hocam hafızam zayıf, öğrendiklerimi hatırımda tutamıyorum. Ne yapayım?”

Bildiğinle amel edersen, bildiğini uygularsan Allah sana bilmediğin ilimlerin kapısını açar. Bildiğini uygulayacaksın.

Ne demek o “bilmediğin ilimler”?

O ayrı bir âlem. O bir derya. O bir hazine. Bilmediği ilimler; *ulûm-u ledünniyye*, mâneviyat ilimleri. Yani keşif, keramet, hayır, hikmet, feyiz, bereket; her şeyin kapısını Allah o zaman açar.

O bakımdan öğreneceğiz, hatırımızda tutacağız, uygulayacağız; başkasına anlatacağız, onu da doğru yola çekmeye çalışacağız.

Şu mekanizma, şu anlattığım, anlatmak istediğim, yapılmasını istediğim İslâm âleminde, bizim memleketimizde, Arabistan’da, Irak’ta, Suriye’de çalışsaydı İslâm âlemi gül gülistan olurdu. Dünya gül gülistan olurdu. Ne

öğreniyoruz, ne ilme hevesimiz var... Ne öğrendiğimizi uyguluyoruz, ne Allahu Teâlâ hazretlerinden korkuyoruz, ne âhirete hazırlık duygusu taşıyoruz... Onun için başımıza felaketler yağıyor.

Allah bizi ilmiyle âmil olanlardan eylesin.

Bir hadîs-i şerîf daha okuyayım. Ama uzunca bir hadîs-i şerîf. Olsun, konuyu bitirelim.

الْعَدْلُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْأُمَرَاءِ أَحْسَنُ
السَّخَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ
الْوَرَعُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ
الصَّبْرُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ
التَّوْبَةُ حَسَنَةٌ وَلَكِنْ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ
الْحَيَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي النِّسَاءِ أَحْسَنُ

*el-Adlû hasenün velâkin fi'l-umerâi ah-
sen. es-Sahâu hasenün velâkin fi'l-ağniyâi ah-
sen. el-Verâu hasenün velâkin fi'l-ulemâi ah-
sen. es-Sabru hasenün velâkin fi'l-fukarâi ah-
sen. et-Tevbetü hasenetün velâkin fi'ş-şebâbi*

ahsen. el-Hayâu hasenün velâkin fi'n-nisâi ahsen.

Hz. Ömer *radiyallahu anh* rivayet etmiş. Deylemî *rahmetullahi aleyh* kitabına yazmış.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“Adalet güzeldir.” Hakkaniyet. Her şeyi kimsenin hakkını çiğnemedi, terazili, ölçülü yapmak, adaletli olmak. Bu güzeldir.

Güzeldir ama; *velâkin fi'l-umerâi ahsen.* “Hükümdarlarda, komutanlarda olursa daha güzel olur.”

Neden?

Sen âdil olsan ne olacak? Sen ateş olsan olduğun yeri yakarsın. Ama adam devletin başında, ordunun başında; maiyetinde binlerce insan var. Onun adaletli olması memleketi gül gülistana çevirir. O bakımdan, sorumluluğu çok olan, tebaası, maiyeti çok olan insanların elinde adalet daha da güzel sonuç verir.

Sen?

Sen ne olacak yani... Sen elektrik üretsen bir volt elektrik üretirsin. O elektrik üretse Keban Barajı gibi elektrik üretir. Yani senin

küçücük bir ampulün var, onunki koca bir projektör. O bakımdan adaletin onlarda olması daha önemlidir, daha güzeldir.

f. Dünyada Neden Kötülükler Çok

Keşke tüm idareciler adaletli olsa...
Keşke tüm güç kuvvet sahipleri adaletli olsa...
Keşke tüm sorumlu âmirler adaletli olsa... Ne güzel olurdu...

Dünya adaletsiz heriflerin adaletsizlikleri yüzünden bu harabe haline geliyor. Milletler onun için birbirleriyle çarpışıyor. Onun için birbirlerini kanlarını döküyorlar, canlarını yakıyorlar. Adamda adalet duygusu yok ki... Hırs var. Nefis var. Kilise direği gibi kalın nefsi var; kırılması mümkün değil. Böyle kaskatı bir nefis. “Ben!” diyor, başka bir şey demiyor. “Herkes benim maiyetimde çalışacak.” diyor. Ya sen put musun be adam? Ondan sonra tabii o onunla çarpışıyor, o onunla çarpışıyor. “Filler tepişirken arada sinekler ezilir.” mi derler, ne derler? O filler tepişirken arada olan ümmet-i Muhammed’e oluyor. Yazık oluyor yani...

O bakımdan “Adalet güzeldir ama hükümdarlarda, komutanlarda, idarecilerde,

yöneticilerde daha güzeldir.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

g. Kimin Cömertliği Daha Güzel

Sonra, çok güzel devam ediyor;

es-Sahahu hasenün. “Cömertlik de güzeldir.” Eliaçıklık, hayırseverlik, cömertlik güzeldir.

Velâkin fi'l-ağniyâi ahsen. “Ama zenginlerde daha güzeldir.”

Şimdi biz bir hayır yapacağız. Bir tesis kuracağız. Bir cami yapacağız. Bir enstitüsü kuracağız. Öğrenci yetişecek. İşte böyle her yerde vaaz verecekler, hayır yapacaklar, din yayılacak...

“Hadi para toplayın.”

Bizim fukara talebeler, her birisi çıkartıyor; 5 lira veriyor, 10 lira veriyor. Koca cami tıklım tıklım dolu, 2 bin kişilik cami; bir sergi açılıyor, para toplanıyor; 35 bin lira. Yahu bu 35 bin lirayı ben vereyim sana. Yani 35 bin liradan ne olur? Ama onun kıymeti var, mânevî kıymeti var. Yani hayır yapıyor. Hayır yapmayı seviyor.

Biz bir hayırdan bahsettik, “Bizim cami genişleyecek. Yandaki evleri alın da cami o tarafa büyüsün.” diye.

Tıp talebesi, birisi mikroskobunu getirdi;

“Hocam bunu satın. Bunun parasıyla camiye yardım olsun.”

Ben dedim ki;

“Sen daha talebesin. Sen bu mikroskobunu da al. Senden biz şimdi para istemiyoruz. Sen kendini yetiştir, en kıymetli şey o. Sen kendini müslüman olarak yetiştir...”

Mâşaallah. Allah razı olsun. Kız kardeşini doğru yola çekmiş. Falancayı doğru yola çekmiş. Gelir, ince ince sorular sorar... Ne kadar güzel insanlar var.

Güzel tabii, cömertlik iyi bir şey. Ama zenginlerde cömertlik daha güzel.

Adana’da para toplamaya çıkmışlar. Zenginlerin birisine gelmişler;

“Tamam, buradan başka bir yere gitmeyin. Şu cami için mi topluyorsunuz? Tamam, o camiyi ben yaptıracağım, başkasına gitmeyin.” demiş.

Bitti. Oh be... Allah senden razı olsun.

Bu para istemenin ne kadar zor olduğunu bir bilseniz... Dilenci gibi insan gidiyor; adam ya verir ya vermez, ya eli titreyerek, azıcık bir şey verir... Kahroluyorsun. Kimisi “Acaba yüzde mi alıyor?” diye de düşünür. Hayır istemek, para istemek zor oluyor. Demiş ki;

“Tamam, başkasına müracaat etmeyin, ben yapacağım.”

Afyon’da da öyle bir şey olmuş. Bizim komşulardan, tanıdıklardan birisi anlatıyor. Ellerinde makbuzlar, şehrin kenarında bir cami yapacağız diye girmişler çarşıya, dükkân dükkân dolaşıyorlar. “Cami yapacağız, makbuz...” Adam tüccâr zaten, yani ondan yüzde müzde alacak değil. Cami yapmak için dolaşıyor. Bir kapıya gelmişler. Dışarıda konuşuyorlar;

“Ya bu adamın yanına girmeyelim. Bu adamın yazıhanesine girmeyelim.”

Neden?

“Bu adam sarhoş, ayyaş. Filanca fikirden. Menfî fikirli...”

Epeyce bir tereddüt geçirmişler. Bir tanesi demiş ki;

“Ya ayyaşsa ayyaş, sarhoşsa sarhoş; biz gireriz, reddederse etsin, kovarsa kovsun...”

Bir cesaret göstermişler. Kendilerini toparlamışlar. “Tak tak” kapıyı vurmuşlar, girmişler. Adam hiç ummadıkları bir şekilde karşılaşmış. Çok mütehassis olmuş, memnun olmuş. Gözleri yaşarmış. Demiş ki;

“Başka bir yere müracaat etmenize lüzum yok. O camiye ben yapmayı taahhüt ediyorum.”

Ve yapmış camiye, gösterdiler. Kubbeli, minareli güzel cami. “Bu camiye o yaptı.” dediler.

Yani parayla imanın kimde olduğu belli olmuyor bazen, bir. Bazen de hayrı kimin yapacağı belli olmuyor. Allah gönlüne bir yumuşaklık veriyor, hayrı yapabiliyor.

Ama hadîs-i şerîfi, bu sözleri şimdi ne münasebetle söyledik?

Evet, cömertlik güzeldir ama zenginlerde baksana netice veriyor, sonuç veriyor. Yani bir

camii dolusu fakir talebeden 35 bin lira para; bir şey yapılamaz yani. Ama bir tek adam “Tamam, bu işi ben yaparım. Üzülmeysin, yorulmayın.” diyor. Hay Allah senden razı olsun. Yapıyor, ortaya koyuyor. Demek ki zenginde olunca daha güzel oluyor.

“Dergi çıkartalım.” dedik. Haftalık dergi çıkartalım da kâfirlerin hücumlarına cevap verelim. Onlar Kur’an’a çatıyorlar, Peygamber Efendimiz’le alay ediyorlar, Kur’an âyetleriyle alay ediyorlar. Açıkça dinsiz olduklarını söylüyorlar. İslâm’la alay ediyorlar. E biz onlara bir yazı yazalım, bir şey yapalım. “Hadi bir mâlî komisyon kurulsun.” dedik, kuruldu. Benim de hoşuma gidiyor; kendim yokum ya işin içinde... Başkası yapınca hoşuma gidiyor. Hadi bakalım toplanın. Toplanmışlar. Çok cüzî bir para. Bununla yapılmaz o iş. Yani dergi çıkartacaksan bayağı bir külliyetli hayır yapılması lazım ki olsun.

Eskiden İslâm’ın savunulması için harbe darbe gidiliyormuş. Şimdi İslâm’ın savunulması için yazmak gerekiyor! Ben burada yazı yazıyorum, Amerika’da benim yazımı İngilizce’ye tercüme edip Cuma hutbesinde

okuyorlar. Bitiyor işte... Yani Amerika'yı kılıçla fethetmeye lüzum kalmıyor. Bir kitap neşrediyorsun; kitabı adam okuyor, müslüman oluyor. İranlı bir şairin bir şiirinden Avrupalı birisi hayran olmuş, müslüman olmuş. Şiirin güzelliğinden müslüman olmuş. O bakımdan bu gibi şeyler önemli.

Cömertlik de güzel ama zenginlerde daha güzel. Zenginler böyle güzel hayır [yerlerine] versinler. Ümmet-i Muhammed'i inletmesinler, kapı kapı dilendirmesinler, dolaştırmassınlar. İslâmî hizmetler yürüsün.

Kâfir gazete mi çıkartıyor? Al, mü'min de gazete çıkartsın. Kâfir yazı mı yazıyor? Mü'min cevabını versin. Kâfir mektep mi açıyor, kolej mi açıyor, üniversite mi açıyor? Mü'min de açsın. Hak belli olsun. Yani hak suskun kalmasın. Söylenmeden kalmasın. Kulaklara ulaşmadan kalmasın.

Bir televizyon da biz kuralım. Bir kanal da biz... 1. Kanal, 2. Kanal, 3. Kanal, 4. Kanal; 5. Kanal da bizim olsun.

“Hocam çok para.”

İşte bak cömertlik güzel ama zenginlerde daha güzel. Bir fabrikatör dayasın paraları, yapalım.

el-Verau hasenün velâkin fi'l-ulemâi ahsen. “Günahtan, şüpheli olan şeylerden bile sakınmak güzel şeydir.” İnsan günahtan sakınacak, takvâ ehli olacak ama şüphelinin bile yanına yanaşmayacak. “Neme lazım... Her ihtimale karşı... Bir tehlike vardır, bir günah ihtimali vardır.” diye günahın yanına bile yanaşmamak. *Verâ'* bu. *Vera* dediğimiz şey; “şüpheliye bile yanaşmamak kadar titiz, takvâ ehli müslüman olmak” demek. Bu güzel şey. Her müslümanın böyle günahlardan kaçınması lazım. Dikkatli olması lazım. Ama ulemânın vera sahibi olması en güzel.

Neden?

Ulemâ şüpheliden kaçtı mı hakkı söyler. Ulemâ günahtan kaçtı mı harama meyletmez, zalime dalkavuk olmaz; hakkı dobra dobra söyler! *Verâ* sahibi; bir Allah'tan korkuyor.

“Keseriz seni bak!”

“Kesersen kes! Allah'a bir can borcum var. Vadem yetmeden sen beni öldürmek

istesen öldüremezsin. İbrahim *aleyhisselâm*'ı ateşin içine 'cump' diye mancınıkla attılar; Allah ateşte yaktırtmadı. Musa *aleyhisselâm*'ı Firavun öldürmek istedi. Koca devletin başkanı, ordusuyla peşine düştü. Allah öldürtmeyince öldürtmedi. O bakımdan sen beni kesemezsin bir kere. Sen beni ne asarsın ne kesersin. Yaşatan da Allah, öldüren de Allah. Yükselten de Allah, alçaltan da Allah..."

Alim böyle düşündü mü, hakkı söyledi mi hak yerini bulur.

Hükümdarın birisi demiş ki;

"Herkes zekâtını bana versin. Ordu teşkil edeceğim, düşmana saldıracağım, memleketi savunacağım."

İyi güzel, yani mantıken fena değil. "Bak bu adam düşmana karşı çarpışacakmış; verelim zekâtları..."

Alim diyor ki;

"Hayır, alamazsın. Zekât fukarânın hakkıdır. Zekât fakirlere verilecek. O orada aç kalıyor. Zekâta dokunamazsın. Sen eğer düşmanla çarpışmak istiyorsan haremindeki kadınların bileziklerini al. Sarayında tasarruf

et be adam! Sarayında iktisat yap! Parayı oradan kes. Askeri oradan [çek]. Yani ne diye gelip fukarânın aşına, ekmeğine mâni oluyorsun? Onun zekâtını alıp da ‘Ordu kuracağım.’ diyorsun? Hem sarayın duracak, hem cariyeler duracak, hem altınlar boyunlarında asılı olacak; pırlantalar parmaklarında, kulaklarında; hem de sen gideceksin, yine fakirin parasını alacaksın, ‘Harp edeceğim, düşmanı yeneceğim.’ diye. Sen o haremden, o cariyelerinden o paraları al.”

Hadi bir gürültü, bir patırtı... Asamamış, kesememiş. Çok meşhur bir alim. Ondan sonra;

“Defol benim şehrimden!” demiş. O da;

“Zaten senin olduğun yerde durmak istemem.” demiş; kalkmış gitmiş başka bir diyara...

Sonra pişman olmuş, geriye çağırmış. Bak ne kadar ibretli hadise ki, diyor ki;

“O zalim oradayken ben o şehre gitmem!”

O zalim.

Neden?

Güya İslâm'ı savunmak için “Ordu teşkil edeceğim, cihat edeceğim.” diyordu. “O zalim oradayken ben oraya gitmem!” diyor.

O gün Allah o hükümdarın canını almış. O davetin geldiği gün... “O oradayken ben gitmem.” dediği zaman Allah onun canını almış. “Hadi gel, onun canını aldım, gel...” gibilerden... Yani “Sen mi ‘O oradayken gelmem.’ diyorsun; benim nazarımda sen kıymetlisin, o kıymetli değil. İşte onun canını aldım, gel artık bu şehre.” demek. O ilâhî, hikmetli hadise öyle.

O bakımdan ulemânın vera sahibi olması en güzel şeydir. Allah'tan korkan gayriden korkmaz. Şüpheliden kaçır, -titiz- her şeyi ölçer, biçer, öyle söyler. Yani faturaya göre, siparişe göre fetva vermez.

Neye göre verir fetvayı?

Allah'ın rızasına göre verir. Kur'an'ın emrine göre verir. Hadîs-i şerîfe göre verir.

“E beğenmezler, kızarlar, bağırırlar, çağırırlar...”

“Kızan, kızının evine gitsin. Nereye giderse gitsin... Ben hak bildiğim şeyi söylerim.”

“Ama şöyle olur da, böyle olur da...”

“Ben senden bir şey istemiyorum ki ya... Ne tepinip duruyorsun karşımda? Ben Allah'ın rızasını söylüyorum sana. İstersen uygula, istersen uygulama. Sormasaydın. Sormasan da söylerim. Hakkı söylüyorum.”

İşte alimlerde verain olması daha güzeldir.

es-Sabru hasenün velâkin fi'l-fukarâi ah-sen. “Sabır güzeldir, iyidir ama fakirlerde sabır daha güzeldir.”

Neden?

“Ben fakirim.” diye günaha sapmasın. “Ben fakirim.” diye gayrimeşru yollara kaymasın. “Ben fakirim.” diye isyan etmesin. “Ben yoksul kaldım.” diye Allah'a karşı gelmesin. Ağzını açıp gözünü yumup ileri geri konuşmasın. Asıl işte sabır edip de ecir kazanacak şey onda. Yoksa zenginin sabrı ne olacak? Zaten yediği önünde, yemediği ardında, kesesi dolu; her şeyi yapar. Onun sabrından ne olacak? Asıl fukaranın sabrı önemli, sevaplı. Fukarada sabır daha güzeldir.

h. Tevbenin Değerli Olduğu Yaş

et-Tevbetü hasenetün. Tevbe etmek, yanlış yolu bırakıp hak yola dönmek, gelmek çok güzeldir.” *Velâkin fi’ş-şebâbi ahsen.* “Gençlikte daha güzeldir.”

Tevbe etmek güzel ama gençlikte daha güzeldir.

Neden?

İhtiyarlayınca zaten gelecek. Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır. İhtiyarlayınca bu adam zaten gelecek. Çare yok. Zaten namaza başlayacak. Zaten günahı bırakacak. Zaten zinayı bırakacak. Bırakmasa ne olacak; çağı geçecek zaten. Çaresi yok.

Onun için asıl tevbe, asıl kıymetli zamanı gençlik zamanı. Başında kavak yelleri eserken, damarlarında kan şırıl şırıl deli deli dolaşırken; tevbe o zaman güzel. “Ben günaha sapmam. Günahlı yolda gitmem. Cenâb-ı Hakk’ın yolunda giderim.” diye dönüyor, Hakk’ın yoluna giriyor. Günahlardan kesiliyor, Allah’ın yolunda yürüyor. İşte güzel olan tevbe, asıl kıymetli tevbe o.

el-Hayâu hasenün. “Utanç duygusu, utanma duygusu, haya duygusu güzel bir şeydir.” *Velâkin fi’n-nisâi ahsen.* “Ama asıl kadınlarda daha güzeldir.”

Kadın sürtük oldu mu, yırtık oldu mu, edepsiz oldu mu, arsız oldu mu cemiyet ne olur?

Kokar. Cemiyet mahvolur.

Onun için haya sahibi olmak herkes için, her müslüman için güzeldir ama en güzeli kadınların haya sahibi olmasıdır. Asıl kıymetli olan, cemiyete faydalı olan, sonuç verecek olan odur.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi öğrendiklerimizle amel eyleyip, rızasını kazanıp huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmaya muvaffak eylesin. İki cihanda aziz, bahtiyar etsin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-Besmele.

DUA

Yarabbi acizane naçizane yaptığımız cümle ibadetlerimize taatlerimizi hayırlarımızı hasenatımızı Kur'anı Kerimlerimizi hatme haceganımızı zikirlerimizi tesbihlerimizi tezkirlerimizi vaazlarımızı lütfunla kereminle ah-sene kabul eyle makbul eyle. Bizlere eyli cezir sevabı kesir ihsan eyle. Yarabbi hasıl olan ücuru mesubatı evvelen ve hassaten Peygamber Efendimize hediye ettik vasıl eyle. Peygamber Efendimizin sevdiği ümmetler olmayı bizlere nasip eyle. Şefaatine bizleri nail eyle. Peygamber Efendimizin mübarek alinin paki ashabının cümle etbainin ruhlarında şu hediyelerimizi vasıl eyle. Sair enbiya ve mürselin ve cümle evliyaullahın ruhlarına hassaten sadat ve meşayihituruku aliyyemizin ve halifelerin ruhlarına hediye eyledik vasıl eyle. O mübarek sevgili kullarının himmetlerine teveccühlerine lütuflarına şefaatterine cümlemizi nail eyle. Onların yolunda bizleri daim eyle. Ahirete göçmüş olan analarımızın babalarımızın kardeşlerimizin evlatlarımızın arkadaşlarımızın sevdiklerimizin bu beldeleri fetheden fatihlerin şehitlerin gazilerin mücahitlerin

alimlerin fazılların kamillerin hayratı hasenat sahiplerinin Salihlerin ve sair mümini müminatın dereceleri üzere ruhlarına ikram eyle. 30,15

Ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerimizin yakınlarımızın ruhlarına ikram eyle. Sair müminini müminatada ikram eyle. Cümlesinin kabirlerini pürnur ruhlarını mesrur eyle. Makamlarını ala derecelerini yüksek eyle. Yarabbel alemin şu hediye gönderdiklerimizin içinde kabir azabı görenler varsa azaplarını ref eyle. Seyyatlarını hasenata tebdil eyle. Bizlerde onlarada rahmetinle muamele eyle. Bizlerde ahirete göçtüğümüz zaman bizimde arkamızdan bize hayır dualar edip sevaplar gönderecek dostları nasip eyle. Evlatlarımızı ailelerimizi nesillerimizi zürriyetlerimizi senin sevdiğin mümini kamil Salih kullar eyle. Bizim nesillerimizden sevmediğin kul fasık facir kafir müşrik münafık getirme. Evlatlarımızı zürriyetlerimizi imandan sonra küfre düşürme. Kabulden sonra reddeyleme. İzzeten sonra zillete uğratma. Yarabbi Müslümanları aziz eyle. Müslümanlara yardım eyle. Ümmeti Muhammede rahmeyle. Hastalarımıza şifa

dertlilerimize deva ihsan eyle. Gönüllerimizin muradlarını bizlere ihsan eyle. Kendinden başka bizi muhtaç eyleme. Kimsenin önünde hor ve zelil duruma düşürme. Kimseye el açıp boyun büküp muhtaç eyleme. Yarabbel alemin imtihanlarda kardeşlerimizi muvaffak eyle. Her işimizi hallu asan eyle. Her müşkülümüzü halleye. Yarabbel alemin cümlemize helal temiz kazançlar nasip eyle. Her türlü haramlardan ve günahlardan mahfuz olmayı cümlemize nasip eyle. Dünyanın ve ahiretin daha aklımıza gelmeyen bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarına cümlemizi nail eyle. Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz ve bilmediğimiz her türlü şerlerinden cümlemizi mahfuz eyle. Cümlemize sıhhatli afiyetli hayırlı uzun ömürler ihsan eyle. Ömrümüz sona erdiğinde cümlemize imanı kamil ile Kur'anı Kerim ile sevdiğin bir ameli işlemekteyken sevdiğin bir yolda yürürken oruçluyken abdestliyken dilimiz zikrinle meşgulken ve buyurun beraber diyelim. Eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Rasuluhu diye diye kelimeteyni şهادeti söyleye söyleye imanı kamil ile ahirete göçmeyi nasip eyle. Yarabbi

Peygamber Efendimizin şefaatine nail eyle. Peygamber Efendimizin livaül Hamdi altında bizleri böylece haşrı cem eyle. Peygamber Efendimize havzu kevseri başında sevdiği ümmetler olarak kavuşmayı cümlemize nasip eyle. Yarabbi Peygamber Efendimizle beraber bigayri hisab duhulu evvelin ile cennati aidata dahil olmayı cemalinle müşerref olmayı cümlemize nasip eyle.

Bihürmeti esmaikel Hüsna ve habibike müşteba ve bi hürmeti esrarı suretil Fatiha.

SORULAR - CEVAPLAR

Soru: *Yaklaşık sekiz senedir evliyim. Üç ay önce tam dönüş yaptım. Hanımım da kapandı. Fakat ben sakal bırakınca “Sakalını kesinceye kadar bu eve geri dönmem!” diyerek yedi yaşındaki çocuğumuzu da alıp gitti. Öz anam babam bile bana karşı. Şu an sakalımı kesip ailem ile birleşeyim mi, yoksa böyle sürsün mü?*

Cevap: Sakalını kesme. Ailene mektup yaz, de ki;

“Peygamber Efendimiz ‘Sakalı bırakın.’ diyor. Alimlerimiz ‘Sakalı kazımak haramdır.’ diyor. Sen dönüş yaptın, ben dönüş yaptım. ‘Âhireti kazanalım. Allah’ın rızasını kazanalım.’ diye uğraşıyoruz. O yola girmişiz. Sen şimdi böyle sakaldan dolayı kalkıp evine gittiğin için, bir; kocaya âsi olduğun için, iki; eğer bu böyle devam ederse yuvayı yıkarsan cennetin kokusunu bile koklayamayacağın için... Çünkü kendisi kocasından ayrılmak isteyen - hem de sakaldan dolayı ayrılıyorsa artık ne kadar kötü bir sebepten ayrıldığı belli- bir insan cennete girmek değil, cennetin kokusunu bile koklayamayacak. Hâlbuki cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden duyulacak. Yani iğde ağaçlarının etrafına koku yaydığı gibi cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden duyulduğu halde, bir kadın kendi arzusuyla böyle bir şeyle kocasından ayrılmaya kalkarsa cennetin kokusunu bile koklayamaz...” diye bunları hadîs-i şerîflere dayanarak yazarsın. “Benim bir kötü niyetim yok. Allah’ın rızasını kazanmak istiyorum.

Sen bu inadından vazgeç.” dersin. “Sakalı kesmeyeceğim. Sen bilirsin.” dersin.

O sonunda mecburen gelecek.

Yumuşak davranırsın, yumuşak mektuplar yazarsın ama sakalı kesmezsin, kesemezsin. Böyle bir kapris yüzünden kesilmez.

Soru: *Evlenmeden önce kendime ait olan bazı maddî değerlerim var. Bunları kocamdan izinsiz harcayabilir, vakfedebilir, kullanabilir miyim?*

Cevap: Kullanabilir. Çünkü kadınların da mal mülkiyet hakkı vardır.

Soru: *Bu parayı kullanmamdan hoşnut olmayacağını tahmin ettiğimden “kaybettim” diye yalan söylemek câiz midir?*

Cevap: Yalan söylemek uygun olmaz. Hiç söylememek, susmak daha iyidir. Onun hoşnut olmamaya hakkı yoktur çünkü başkasının malı. Mal sahibi malını istediği gibi tasarruf eder. İdare etmek daha uygundur. Eğer geçimsizliğe, yuva yıkılmasına varacak bir nokta varsa o zamanlar idare-i kelâm etmek olabiliyor, yani yuvanın yıkılmaması için. Ama o durumu

böyle bir geniş müsaade gibi düşünmemek lazımdır.

Soru: *Kocamla evlenmeden önce sigara içiyordum. Şimdi bırakmak istediğim halde ara ara içiyorum. Kocam “Sigara içmene razı değilim.” diyor. “Hakkımı helal etmem.” fiilan demiyor. Acaba benim üzerimde bu noktadan hak talep edebilir mi?*

Cevap: “Razı değilim.” demesi yeter. Yani bir kadından kocasının razı olmaması kötü bir durumdur. Razı olmaması fena bir durumdur. Peygamber Efendimiz’in bildirdiğine göre kadının kocasına itaat etmesi lazımdır. Kur’ân-ı Kerîm’in âyetlerine göre *er-ricâlu kavvâmûne ale’n-nisâ*¹ buyurulduğundan kadının kocasına itaat etmesi lazımdır. Hele böyle bir mekruhâtı işlemekte itaat etmezse, o da “Razı değilim.” dediği zaman bunun zararını çeker. Onun için sigarayı bıraksın. Öyle kendisini teselli etmeye çalışsın. “Razı değilim.” demesi, “Hakkımı helal etmem.” demek gibi tehlikeli bir şey. Bırakıversin. Zaten yanlış bir şey.

¹ 4/Nisâ, 34.

Soru: *Deccalin bir tane değil de belli bir sayıda olması, en son deccal gelmeden önce ara deccaller tarzında Süfyan Deccal'in gelmesi doğru mudur? Bu hadîs-i şerîf var mıdır?*

Cevap: Bu hususta hadîs-i şerîf vardır. "Asıl büyük deccalin gelmesinden önce nice nice deccaller gelip geçecek." diye Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte bildirmiştir. Doğrudur. Büyük deccalden önce küçük deccaller, çeşit çeşit deccaller var.

Soru: *Kıyamet alâmetlerinden birisi olarak gösterilen Fırat hadisesini açıklayabilir misiniz?*

Cevap: *Lâ tekûmu's-saah.* "Kıyamet kopmaz." *Hattâ yahsüle'l-fıratu an kenzin.* "Fırat nehri bir hazinenin üstünü açmadıkça... Yani Fırat nehri kuruyup da bir hazine, bir altın dağı, böyle bir kıymetli şey ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmaz." diye bir hadîs-i şerîf var.

Tabii bu sözün üzerinde alimler çeşit çeşit ifadelerde bulunmuşlar. "Fırat nehri tutulacak, kuruyacak. Yatağında belki altın madeni bulunacak." diye ilk anlayış böyle olabilir. Hadîs-i şerîfin ifadesine göre, "Hazine

bulunacak, altın bulunacak.” diye anlaşılabilir. Daha başka belki yorumları vardır. Bu sahîh hadis kitaplarında, yani kıyamet alâmetlerini anlatan hadisler içinde “Fırat nehri kuruyacak da böylece bir hazineyi, bir altın dağını meydana çıkartmış olacak. Ondan sonra kıyamet kopacak. İnsanlar onun üzerinde savaşıacaklar. Mücadele olacak.” diye böyle bir hadîs-i şerîf var. Hadîs-i şerîfin içindeki esrarın ne olduğunu Allah bilir.

Soru: *Âhir zamanda Hz. İsa'nın gelmesini hıristiyanların İslâm'a girişi olarak yorumlayanlar var.*

Cevap: Tabii bu bir yorumdur. Hadîs-i şerîfte doğrudan doğruya söylenen; *nüzûl-u İsa*. “İsa *aleyhisselâm* nâzil olacak, inecek. Peygamber Efendimiz'in dinine girip Peygamber Efendimiz'in ahkâmıyla hükmedecek.” diye hadîs-i şerîflerde öyle bildiriliyor. Tabii bu onun muhipleri olan, onu sevmekte olan hıristiyanların da İslâm'a girmesi demek olabilir. Kendisinin de gerçekten gelmesi olabilir.

Soru: *Peygamber Efendimiz'in "Sakalları uzatın, bıyıklarınızı kısaltın."* hadisi sahih midir?

Cevap: Sahihtir. Evet, "Sakallarınızı uzatın, bıyıklarınızı kısaltın." diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz. Sakalların kazınması bütün mezheplere göre haramdır. Yani sakal kazıyanlar o haramı mecburen veya ihtiyarî olarak yapmış oluyorlar.

Soru: *İkinci namazından sonra geçmiş yılların kaza namazı kılınabilir mi?*

Cevap: "Kılınabilir." diyen alimler var.

Soru: *Bir hocası bu soruyu soran kimselere demiş ki; "Cebrail aleyhisselâm şu anda başka gezegenlerde." Yani başka peygamberlere vahiy getirebileceğini ihtimal olarak söylemiş.*

Cevap: Tabii Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in peygamberlerin sonuncusu olduğunu hatırlatmışlar. Kâinata, âlemlere, inse, cinne peygamber olduğunu söylemişler de o demiş ki;

"Kâinat bu dünyadır."

Değil. Kâinat bu dünyadan ibaret değildir. Bu dünyanın seması vardır. Semada görünen yıldızlar vardır. Onlarla beraberdir.

O bakımdan hocanın yorumu şimdiye kadar din kitaplarında çıkan bir yorum değildir. Kendisinin bir zannıdır. “Başka gezegenlerde başka hadiseler oluyor...” diye belki filmlerden etkilenmesidir.

Kur’ân-ı Kerîm’in ifadesi böyle değil. Kur’ân-ı Kerîm’in ifadesinden çıkan; Peygamber Efendimiz’in Allah’ın en sevgili kulu olduğu. Gelmişlerin, geleceklerin Efendisi olduğudur. Yani “Dünyaya geleceklerin” diye herhangi bir tahdit yapılmamıştır. “Başka gezegenlerde gelecekler başka” denmemiştir.

O bakımdan bu, bizim dinî bilgilerimizin dışında bir mezhebe dayanmayan söz olmuş oluyor.

Soru: *İlâhi söylemenin kuvvetli bir bid’at olduğu söyleniyor. Bazı gruplar ilâhilerle coşuyorlar. Bu doğru mu?*

Cevap: İlâhinin kuvvetli bir bid’at olması doğru değildir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in kendi

zamanında, kendisinin yanında ilahiye mukabil, ilahi sayılabilecek şeyler söylenmiştir ve Peygamber Efendimiz onları hoş karşılamıştır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gelirken damların üzerinde defler çalarak Medine ahali ilahiler okuyorlar. “İlahi” demiyor, “neşide” deniliyor veyahut Araplar’ın kendi tabirleri olarak söyleniyor. Ama makamlı, ahenkli şiirler söyleyerek öyle karşılanmıştır. Ve Peygamber Efendimiz’in bayramlarda vesairede böyle bu tarzda def çalmalarına mâni olmak isteyenlere “Dokunmayın.” dediği de vardır.

Demek ki ilâhi, şiir gibidir. Şiirin makbulü makbul olduğu gibi, Peygamber Efendimiz’in bazı şairlere; “Sen şiir yaz, İslâm’ı koru. Kâfirlere, müşriklere cevap ver.” dediği gibidir. İyisi iyidir. Şiirin iyisinin iyi olduğu gibi ilâhinin de mânası itibariyle, mânası iyi olması halinde şiir makamına kâim olur, şiirin hükmüne tâbi olur. O bakımdan bu güzel mânalı ilâhiler dinî mercîlerde söylenegelmiştir. Arap âleminde de söylenegelmiştir. Şimdi de vardır. Bunların hakikaten bir tesiri oluyor. Çocukları yetiştirici etkisi oluyor.

“Onun kuvvetli bir bid’at olduğu” sözü doğru değildir. Söylenilebilir.

Soru: *Süt kardeşlik durumunu açıklar mısınız?*

Cevap: İslâm’da bir süt kardeşliği meselesi vardır. Aynı kadından süt emzirme müddeti içinde süt emmiş iki kimse birbiriyle süt kardeşi oluyor, evlenemiyorlar. Teferruâtını ilmihal kitaplarında geniş geniş okumak mümkündür. Mesela Fikri Yavuz Hoca’nın *Muameleli İslâm Fıkhı ve Hukuku* kitabını geniş olarak orada okusunlar.

Soru: *“İstanbul fetholunacak. Onu fetheden komutan ne güzel komutandır. Onu fetheden askerler ne güzel askerlerdir.” sözü hadis midir?*

Cevap: Hadistir. Bu hadîs-i şerîfin sıhhati üzerinde bir makale yazmışlar; bundan 10 sene kadar önce Diyanet dergisinde neşredilmişti. Diyanet İşleri Başkanlığı dergisinde uzunca, 5-10 sayfa, 15-20 sayfa kaynaklar gösterilerek bir uzun makale yazılmıştı.

Sıhhatli bir hadis olduğunu ben şuradan söyleyebilirim ki;

Peygamber Efendimiz'in zamanından beri Araplar İstanbul'u fethetmek için İstanbul'a müteaddit defalar sefer yaptılar. Emevîler zamanında da çok çeşitli seferler yapıldı. Bu seferlerin yapılması, Arap âlemine yakın başka hıristiyan şehirleri varken hepsini atlayıp da taa İstanbul'a gidip de orayı fethetmeye çalışmaları bu hadîs-i şerîfin ta o zamanlarda bilinen hadîs-i şerîf olduğunu...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15 Cemâziye'l-Âhir 1410 / 13.01.1990

Sapanca/ Sakarya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

